

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ В АКАДЕМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

***Всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю
06 червня 2026 року***

ОДЕСА

DOI: <https://doi.org/10.24195/CriticalThinking2026>

УДК: 378:159.955

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Музиченко Ганна В'ячеславівна - доктор політичних наук, професор, проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Койчева Тетяна Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, в.о. першого проректора з навчальної та науково-педагогічної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Папач Ольга Іванівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри математики і методики її викладання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Дерік Ілона Морисівна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Листопад Олексій Анатолійович - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №15 від 25 червня 2026 року.)*

Рецензенти:

Княжева Ірина Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

сприяє формуванню навичок аналізу та оцінювання інформації, розвитку комунікативної компетентності, творчого потенціалу та міжкультурної обізнаності. Використання технологій розвитку критичного мислення підвищує ефективність іншомовної освіти та забезпечує підготовку конкурентоспроможних фахівців, здатних успішно діяти в умовах інформаційного суспільства та глобалізованого світу.

Список використаних джерел:

1. Шевцова Л., Валенкевич О. Розвиток критичного мислення як засобу формування мовленнєвих умінь та навичок // Українська полоністика. 2024. Вип. 22. DOI: 10.35433/2220-4555.22.2024.ped-7.
2. Шепель М. Є., Новаченко І. Г. Розвиток навичок критичного мислення у здобувачів економіко-управлінських спеціальностей на заняттях з іноземної мови // Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. 2024. № 213. С. 255–260. DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-213-255-260.
3. Elder L., Paul R. The Miniature Guide to Critical Thinking Concepts and Tools. Foundation for Critical Thinking Press, 2020. 28 p.
4. Brookfield S. D. Teaching for Critical Thinking: Tools and Techniques to Help Students Question Their Assumptions. San Francisco : Jossey-Bass, 2012. 312 p.
5. Cottrell S. Critical Thinking Skills: Effective Analysis, Argument and Reflection. 3rd ed. London : Palgrave Macmillan, 2017. 376 p.

ПЕТРИКЕЙ Ольга Олексіївна

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Сучасні трансформаційні процеси в системі вищої освіти України спрямовані на підготовку компетентного, мобільного та конкурентоспроможного фахівця, здатного до самостійного мислення, творчого вирішення професійних завдань та ефективної педагогічної діяльності. У цьому контексті особливої актуальності набуває проблема розвитку критичного мислення майбутніх учителів фізичної культури як складової їхньої професійної компетентності.

Професійна діяльність учителя фізичної культури вимагає не лише високого рівня фізичної підготовки, але й здатності аналізувати педагогічні ситуації, приймати обґрунтовані рішення, оцінювати ефективність власної діяльності та діяльності учнів. Водночас традиційні методи навчання, які переважають у практиці підготовки здобувачів вищої освіти, не забезпечують достатнього рівня розвитку цих якостей.

Особливо це проявляється у процесі вивчення теоретичних дисциплін, де домінує репродуктивний характер навчання. Це обмежує можливості формування критичного мислення студентів та знижує ефективність їхньої професійної підготовки. У зв'язку з цим актуалізується необхідність впровадження інтерактивних методів навчання, які сприяють активізації пізнавальної діяльності, розвитку аналітичних і рефлексивних умінь [1; 2].

Розвиток критичного мислення майбутніх учителів фізичної культури є одним із пріоритетних завдань сучасної педагогічної освіти, що обумовлено потребою підготовки фахівців, здатних до самостійного аналізу педагогічних ситуацій, прийняття ефективних рішень і творчого підходу до організації освітнього процесу. У цьому контексті інтерактивні методи навчання виступають важливим інструментом формування відповідних когнітивних і професійних умінь.

Критичне мислення у структурі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури розглядається як інтегративна якість особистості, що включає здатність до аналізу інформації, оцінювання її достовірності, формування аргументованих висновків та рефлексії власної діяльності [3; 5]. Його розвиток потребує створення відповідного освітнього середовища, у якому студент виступає активним суб'єктом навчання.

Інтерактивні методи навчання забезпечують таке середовище, оскільки ґрунтуються на принципах взаємодії, співпраці, діалогічності та активності. Вони сприяють переходу від пасивного засвоєння знань до їх активного конструювання, що є необхідною умовою розвитку критичного мислення [1].

Однією з ключових характеристик інтерактивного навчання є його діалогічний характер. У процесі навчальної взаємодії студенти мають можливість висловлювати власні думки, обговорювати різні підходи, аргументувати свої позиції. Це створює умови для формування навичок критичного аналізу та оцінювання інформації [2].

Важливим напрямом реалізації інтерактивного навчання є використання дискусійних методів. Дискусія як педагогічний інструмент сприяє розвитку вміння аргументовано відстоювати власну точку зору, аналізувати позиції інших учасників та формувати обґрунтовані висновки. У підготовці майбутніх учителів фізичної культури дискусії можуть бути використані для аналізу педагогічних ситуацій, обговорення ефективності різних методів навчання, оцінювання сучасних тенденцій розвитку фізичної культури [1; 2].

Значний потенціал для розвитку критичного мислення має кейс-метод, який передбачає аналіз конкретних практичних ситуацій. Робота з кейсами дозволяє студентам застосовувати теоретичні знання у практичних умовах, аналізувати проблеми, знаходити альтернативні рішення та оцінювати їх ефективність. Такий підхід сприяє розвитку аналітичного мислення, здатності до прийняття рішень і відповідальності за їх наслідки [1].

Не менш важливим є використання методу проєктів, який передбачає організацію самостійної або групової діяльності студентів. У процесі виконання проєктів студенти здійснюють пошук інформації, її критичний аналіз, узагальнення та презентацію результатів. Це сприяє розвитку когнітивних, комунікативних і дослідницьких умінь, що є складовими критичного мислення [5].

Особливого значення у сучасних умовах набуває використання цифрових інтерактивних технологій. Застосування мультимедійних засобів, інтерактивних платформ, онлайн-ресурсів дозволяє урізноманітнити навчальний процес, підвищити його ефективність та залученість студентів. Використання таких технологій сприяє розвитку здатності до аналізу інформації, її оцінювання та використання у різних контекстах [2].

У процесі підготовки майбутніх учителів фізичної культури доцільно використовувати комплекс інтерактивних методів, серед яких особливе місце посідають «мозковий штурм», «дебати», «аналіз ситуацій», «рольові ігри», «проблемне навчання». Кожен із цих методів має свої особливості та сприяє розвитку окремих компонентів критичного мислення [4].

Так, «мозковий штурм» стимулює генерацію ідей, сприяє розвитку креативного мислення та здатності до пошуку нестандартних рішень. «Дебати» формують навички аргументації, логічного мислення та критичного аналізу інформації. «Рольові ігри» дозволяють моделювати реальні педагогічні ситуації, що сприяє розвитку професійного мислення та рефлексії [4].

Окрему увагу слід приділити проблемному навчанню, яке передбачає створення проблемних ситуацій та залучення студентів до їх розв'язання. Такий підхід сприяє формуванню здатності до самостійного мислення, аналізу інформації та прийняття рішень [5].

Важливим аспектом розвитку критичного мислення є формування рефлексивних умінь. Рефлексія дозволяє студентам оцінювати власну діяльність, аналізувати досягнуті результати, визначати напрями подальшого розвитку. Використання рефлексивних методів (самооцінювання, взаємооцінювання) сприяє формуванню здатності до самоконтролю та саморозвитку [3].

Особливе значення має інтеграція інтерактивних методів у викладання теоретичних дисциплін. Використання таких методів дозволяє трансформувати навчальний процес, зробити його більш динамічним і спрямованим на активну пізнавальну діяльність студентів. Це сприяє формуванню здатності до критичного осмислення інформації, розвитку аналітичного мислення та формуванню власної позиції.

Таким чином, результати проведеного аналізу свідчать, що інтерактивні методи навчання є ефективним засобом розвитку критичного мислення майбутніх учителів фізичної культури. Вони забезпечують активізацію пізнавальної діяльності студентів, сприяють формуванню аналітичних, рефлексивних і комунікативних умінь, підвищують мотивацію до навчання. Усе

це створює передумови для підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців.

Використання інтерактивних методів у процесі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури дозволяє забезпечити перехід від репродуктивного до продуктивного навчання, що є необхідною умовою формування критичного мислення.

Список використаних джерел:

1. Дух Т., Кіщак М., Свищ Я. Інтерактивні методи навчання у процесі підготовки майбутніх фахівців спеціальності «Фізична культура і спорт». Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. 2024. № (41). С. 18–24. 2023. URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/fcult/article/view/7412> (дата звернення: 17.04.2026).
2. Ковальська К. В., Кузьменко О. Ю., Науменко Т. С. Інтерактивні методи викладання для стимулювання критичного мислення учнів середніх класів в Україні: ефективність та стратегії імплементації. Академічні візії. 2024. № 29. С. 1–12. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/968> (дата звернення: 18.04.2026).
3. Романишина Л., Галус О., Романишина О. Роль критичного мислення у формуванні інформатичної компетентності майбутніх учителів. Physical Culture and Sport: Scientific Perspective. 2024. № 2(1). С. 195–202. URL: <https://pcs.khmnu.edu.ua/index.php/pcs/article/view/194> (дата звернення: 17.04.2026).
4. Хома Т. В. Особливості підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності. Педагогічна інноватика: сучасність та перспективи. 2024. № 3. С. 88–91. URL: <https://journals.uzhnu.uz.ua/index.php/ped/article/view/968> (дата звернення: 17.04.2026).
5. Хоменко П., Денисовець Т., Долідзе А., Олефір Д. Технології розвитку критичного мислення майбутніх фахівців фізичної культури та спорту. Педагогічні науки. 2024. № 1. С. 133–138. URL: <https://pednauki.pnpu.edu.ua/article/view/309109> (дата звернення: 17.04.2026).

ПИЛИП Олеся Ігорівна

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО УДОСКОНАЛЕННЯ СУЧАСНОЇ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ГРИ НА СКРИПЦІ БАКАЛАВРІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Актуальність. Сучасна вища мистецька освіта потребує підготовки бакалавра, який є не лише технічно досконалим виконавцем, а й універсальним

Svitlana Pedchenko Development of critical thinking in applicants for the specialty a4.01 secondary education (Ukrainian language and literature)	Педченко Світлана Розвиток критичного мислення в здобувачів спеціальності а4.01 середня освіта (українська мова і література)	276
Vira Petliaieva Developing students' critical thinking in the process of learning a foreign language	Петляєва Віра Розвиток критичного мислення студентів у процесі вивчення іноземної мови	278
Olha Petrykei Interactive teaching methods as a means of developing critical thinking in future physical education teachers	Петрикей Ольга Інтерактивні методи навчання як засіб розвитку критичного мислення майбутніх вчителів фізичного виховання	281
Olesia Pylyp Innovative approaches to improving modern methods of teaching violin bachelor of musical arts	Пилип Олеся Інноваційні підходи до удосконалення сучасної методики навчання гри на скрипці бакалаврів музичного мистецтва	284
Kateryna Pidporinova Music education and critical thinking: ways of interacting	Музична освіта і критичне мислення: шляхи взаємодії	290
Svitlana Pozniakova Critical and creative thinking as components of professional training for applicants in forestry and horticulture	Критичне та креативне мислення як складові професійної підготовки здобувачів лісового і садово-паркового господарства	294
Natalia Polievoda Visualization as an effective means of learning the Ukrainian language in the conditions of online and distance learning	Полєводова Наталія Візуалізація як дієвий засіб вивчення української мови в умовах нуш і дистанційного навчання	299
Anastasiia Poliakova Critical interpretation of experimental data in plant physiology as a basis for developing students' research skills	Полякова Анастасія Критична інтерпретація експериментальних даних з фізіології рослин як основа для розвитку дослідницьких навичок студентів	303
Maksim Potapenko Critical analysis of sources in Ukrainian history lessons as a tool for developing national identity of	Потапенко Максим Критичне опрацювання джерел на уроках історії	306